

Părintele Paisie Olaru (1897-1990)
Povățuitor spre poarta Raiului
– in memoriam –

Ediția a II-a

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Ediție îngrijită de
Arhim. Timotei Aioanei și
Pr. Constantin Prodan

DOXOLOGIA
IAȘI, 2010

Cuprins

Cuvânt înainte	9
† Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române Iubindu-i și rugându-ne pentru ei, noi slujim Biserica	11
† Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei Dă-i, Doamne, un colțisor de Rai! (Cuvânt la înmormântare)	13
Un adevărat uriaș al spiritului românesc	16
† Laurențiu, Mitropolitul Ardealului Părintele Paisie Olaru, icoana unei prezențe	18
† Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului Părintele Paisie, pustnicul	20
Un om de mare și autentică modestie	26
† Serafim, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale și de Nord Un isihast în secolul XX	29
† Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului Sfânta neliniște	33
† Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei Mărturisire	34
† Eftimie, Episcopul Romanului Părintele Paisie, o făclie în negura vremurilor mult încercate	35
† Calinic, Episcopul Argeșului și Muscelului Tainicul Paisie din liniștea pădurilor	37
† Casian, Episcopul Dunării de Jos Părintele Paisie, un om cu adevărat smerit și cu viață sfântă	39
† Timotei, Episcopul Aradului, Ienopolei și Hălmaგიului O viață de liniște și rugăciune	42
† Ioan, Episcopul Oradei, Bihorului și Sălajului Părintele Paisie așa cum l-am cunoscut	47

† Visarion Rășinăreanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului Părintele Paisie Olaru – un om pentru oameni	48
† Lucian Lugojanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei În amintirea unui mare duhovnic	50
† Marc Nemțeanul, Episcop-vicar al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Europa Occidentală și Meridională „Ce ar trebui să fac cu viața mea?”	52
† Gherasim Putneanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților Lumina din inima Sihăstriei	54
† Vasile Someșanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului Părintele Paisie duhovnicul	56
† Irineu Slătineanu, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Râmnicului Părintele Paisie, isihastul de la Sihăstria Neamțului	58
† Ioachim Băcăuanul, Arhiepiscop-vicar al Episcopiei Romanului Chip de părinte îmbunătățit	63
Arhim. Cleopa Ilie Părintele Paisie, sfetnicul meu cel mai bun	73
Arhim. Teofil Părăian Părintele Paisie, slujitor jertfelnic	75
Arhim. Macarie Ciolan Teoforul din munții Neamțului	80
Arhim. Clement Haralam Părintele ieroschimonah Paisie	84
Arhim. Timotei Aioanei Părintele Paisie	86
Duhovnicul cel bun	88
Arhim. Dosoftei Șcheul Părintele Paisie – model de duhovnic	92
Arhim. Victorin Oanele Părintele Paisie, părintele binecuvântării și al iertării	94
Arhim. Ioanichie Bălan Chipul unui om iubitor de sfințenie	106
Viața ca dăruire către Dumnezeu și aproapele	111
Arhim. Dumitru Cobzaru Ieroschimonahul Paisie, duhovnic al celor mulți	146
Protos. Macarie Drăgoi Părintele Paisie - duhovnicul iubirii	148

Protos. Paisie Gavrilă „Să ne întâlnim la ușa Raiului”	151
Protos. Constantin Chirilă Canonizare întârziată	153
Protos. Macarie Enache Părintele Paisie, smerit și iubitor părinte duhovnicesc	158
Prietenie și slujire în Dumnezeu	164
Protos. Arsenie Butnaru Părintele cel sfânt	169
Pr. Prof. Dr. Constantin Coman Părintele Paisie, duhovnicul isihast	172
Pr. Conf. Dr. Vasile Nechita Sihastrul de la Sihăstria	180
Pr. Lect. Alexandru Gabriel Gherasim Iscusița și autoritatea duhovnicului	185
Pr. Dumitru Panaite Părintele Paisie, „duhovnicul inimilor”	189
Pr. Protopop Constantin Andrei Un părinte care te va învăța ce să faci	195
Pr. Protopop Lucian Leonte Mărgăritarul din cuibul sihaștrilor	203
Pr. Protopop Dogariu Ioan Părintele Paisie de la Sihăstria	208
Pr. Prof. Ioan Mihoc Mărturie despre bucuria întâlnirii cu Părintele Paisie	211
Pr. Prof. Constantin C. Cojocaru Mărturisire	214
Pr. Prof. Vasile Sandu Despre Părinte Paisie de la Sihăstria	219
Ierom. Mihail Danieliuc Părintele Paisie – un izvor de pace, liniște și mângâiere	221
Pr. Drd. Petru Sidoreac O pildă vie pentru toți credincioșii	224
Pr. Drd. Dulgheriu Adrian Un păstor „blând și smerit cu inima”	234
Pr. Drd. Dorin Ploscaru Chipul Părintelui Paisie ca dintr-o icoană	239

Pr. Dr. Nicolae Dorneanu	
Pomenindu-l pe Părintele Paisie	241
Stavrofora Teofana Scânteii	
Câteva cuvinte despre Părintele Paisie	248
Stavrofora Evelina Tănase	
Sfinte amintiri	250
Monahia Gorgonia	
Părintele cu inimă de mamă	252
Monahia Maria Bălan	
Un duhovnic iscusit, în adevăratul sens al cuvântului	258
Prof. Floarea Vișan Ciobotea	
Darul de-a întâlni un duhovnic bun	262
Ioan Alexandru	
Sihastrul	266
Stauros	267
Horia Roman Patapievici	
Amintirea unei întâlniri memorabile	268
Sorin Dumitrescu	
Părintele Paisie, „prăpastia de smerenie”	273
Grigore Ilisei	
Belșugul bunătății	275
Carmelia Leonte	
Părintele Paisie, un om pentru alții	278
Ioan Valentin Istrati	
Părintele Paisie, duhovnicul lacrimilor	281
Cristian Petru Rădășanu	
File de Sinaxar	286
Constantin Ichim	
Părintele Paisie, o prezență vie, sfântă și binefăcătoare	288
Marian Marius Truculescu	
Evocare	290
Lucia Turcea	
Amintirea chipului nevăzut al Părintelui Paisie	294
Marian Țifui	
Un călugăr iubitor de liniște	303
Mărturii despre Părintele Paisie	313

Cuvânt înainte*

Deși au trecut cincisprezece ani de când Părintele Paisie Olaru de la Mănăstirea Sihăstria-Neamț a fost chemat la Domnul († 1990), amintirea sa rămâne vie și luminoasă în sufletele tuturor celor care l-au cunoscut.

Cartea de față este o dovadă grăitoare în acest sens. Ea cuprinde mărturii despre persoana și lucrarea duhovnicească a Părintelui Paisie Olaru, care a făcut din smerenie și rugăciune o forță uriașă de bunătate duhovnicească, de înnoire a vieții oamenilor și de îndrumare a lor pe calea mântuirii. Ca un vas de argilă smerit, însă care conține o comoară de mare preț, Părintele Paisie Olaru era modest la înfățișare și discret în orice faptuire. El cucerea nu atât prin arta vorbirii și a cunoștințelor elaborate, cât prin puterea rugăciunii pacificatoare de patimi și vindecătoare de răni ale sufletului. Părintele Paisie purta în lumea aceasta, tainic, dar perceptibil, ceea ce nu vine din lumea pământească: *prezența Duhului Sfânt*. El confirma prin viața și lucrarea sa experiența sfinților din Biserică: „Am văzut lumina cea adevărată, am primit Duhul Cel ceresc, am aflat credința cea adevărată...”

Comemorarea sa deosebită la cincisprezece ani de la trecerea lui la viața veșnică se face acum la sfârșitul anului 2005, an în care Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a canonizat doi mitropoliți, mari rugători liturgici și filocalici: Dosoftei al Moldovei († 1693) și Grigorie Dascălu al Țării Românești

* La ediția I, apărută la Editura TRINITAS, Iași, 2005.

(† 1834), precum și doi cuvioși monahi isihăști: monahul Onufrie de la Sihăstria Voronei și Arhimandritul Gheorghe de la Cernica.

Ca și Cuviosul Onufrie care, deși originar din Ucraina, s-a nevoit în ținutul Botoșanilor, Părintele Paisie Olaru a început și el viața monahală sihăstrească tot în ținutul Botoșanilor, el fiind însă născut pe acele plaiuri românești, ca și Părintele Cleopa Ilie de la Mănăstirea Sihăstria.

Numărul mare de ierarhi, preoți de mir, monahi și monahii, dar și de credincioși și credincioase, oameni de cultură, care dau mărturie în această carte, cu dragoste fiască și venerație, despre persoana și lucrarea duhovnicească și misionară a Părintelui Paisie Olaru de la Mănăstirea Sihăstria, ne arată cât de multă nevoie este azi în viața Bisericii și a societății de prezența oamenilor sfinți și a duhovnicilor adevărați.

Mulțumim călduros tuturor celor care au contribuit la această carte, iar în mod deosebit mulțumim Preafericitului Părinte Patriarh Teoctist pentru cuvântul părintesc pe care l-a transmis cu prilejul acestei pioase pomeniri a Părintelui Paisie Olaru la împlinirea a cincisprezece ani de la trecerea sa la viața veșnică.

Am intitulat această carte: *Părintele Paisie Olaru, povățuitor spre poarta raiului*, pentru că astfel exprima el dorința și rugăciunea sa pentru fiecare credincios pelerin care venea la el: „să ne întâlnim la poarta raiului!”.

Felicităm pe toți ostenitorii care au lucrat pentru apariția acestei cărți la Editura Trinitas.

Dorim cititorilor acestor pagini să se bucure de darul sfânt pe care Dumnezeu l-a făcut Bisericii noastre în persoana și lucrarea Părintelui Duhovnic Paisie Olaru, „*cetățean al raiului*” și rugător pentru noi acolo.

† Daniel

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Dă-i, Doamne, un colțisor de rai!*

† Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

În aceste clipe de mare durere pentru pierderea Părintelui nostru, a acestui bun și renumit Părinte Paisie, aş dori să spun doar câteva cuvinte, pentru că, într-adevăr, viața lui, nevoițele lui au fost descrise atât de minunat de Părintele duhovnic Cleopa și de Părintele Stareț Victorin.

Ceea ce aş dori să reținem astăzi este că ne-am putut aduna cu toții, părinți și frați din această mănăstire și credincioși și credincioase din Moldova și din toată țara la înmormântarea celui care a fost Părintele duhovnic ieroschimonahul Paisie.

În primul rând, am învățat de la dânsul că cel mai mare lucru în această viață este să fim împăcați cu Dumnezeu. Unii din părinții duhovnici ai pustiului au spus: „Dobândește pacea cu Dumnezeu și vei mântui o mulțime de oameni în jurul tău”.

Preacuviosul Părinte Paisie a fost omul care a arătat prin cuvânt și faptă că era împăcat cu Dumnezeu și a dobândit pacea cerească în sufletul său și de aceea a putut-o transmite, a putut s-o împărtășească tuturor celor care, învolburați de patimi, agitați de suferință sau tulburați de necazuri, s-au apropiat de el.

Un izvor de liniște, de mângâiere și de pace, de căldură sufletească, acesta era sufletul său mare și trupul său slăbit de

* Cuvântul rostit de către IPS Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, la înmormântarea Părintelui Paisie Olaru, Mănăstirea Sihăstria - Neamț, 21 octombrie 1990.

Împreună cu Preafericitul Părinte Patriarh, fără nici un înseamnă arhieresc, ca simpli preoți am mers să cerem binecuvântarea părintelui duhovnic Paisie. S-a bucurat când a aflat că suntem aproape de patul dânsului.

Eu am îngenuncheat să iau binecuvântarea la începutul unei sarcini grele și, în același timp, sfinte și mari, aceea de arhipăstor sufletesc al eparhiei.

Deodată, am observat că lângă mine era și Patriarhul țării, tot în genunchi și cerând binecuvântare de la unul dintre cei mai mari duhovnici ai Bisericii noastre Ortodoxe.

Ne-a binecuvântat pe amândoi cu obișnuita sa binecuvântare plină de dragoste părintească și ne-a spus și nouă: „Dumnezeu să vă dăruiască un colțișor de rai!”.

Ei bine, cred că secretul acestei binecuvântări a lui, ca Dumnezeu să ne dăruiască un colțișor de rai, stă în faptul că el însuși s-a întâlnit cu raiul încă din viața aceasta însă îl păstra smerit și tainic în inima sa, ca pe o arvună.

El a simțit adevărul că Împărăția lui Dumnezeu începe din inimile noastre. El purta în inima sa începutul Împărăției lui Dumnezeu, care i-a luminat viața. De aceea le dorea și celor pe care îi binecuvânta un colțișor de rai.

Pe Părintele Paisie l-am cunoscut nu doar ca duhovnic care dă sfaturi și care binecuvântează, ci și ca un duhovnic purtat de Duhul lui Hristos.

Simțeam că păstra Duhul lui Dumnezeu în el. De aceea, în aceste clipe de despărțire ne rugăm lui Dumnezeu să odihnească sufletul său cu sfinții și dreptii în colțișorul de rai pe care l-a dorit tuturor celor care s-au apropiat de el și i-au cerut binecuvântare. Și spunem: Preacuvioase Părinte Paisie, cum te-ai rugat pentru noi cât ai trăit în lume, tot așa să te rogi pentru noi și în cer. Amin.

Un adevărat uriaș al spiritului românesc*

† Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Părintele Paisie Olaru de la Sfânta Mănăstire Sihăstria a fost dăruit de Dumnezeu cu darul vindecării și pacificării sufletelor rănite de păcate. Învățătura lui teologică era, deodată, simplă și înțeleaptă, evanghelică și practică. Părintele Paisie avea o mare forță pașnică de a discerne ușor și direct esențialul de secundar, fără să relativizeze plinătatea credinței trăite și fără să o complice prin piedici inutile.

Asemenea sfinților din pustie care concentrau multă înțelepciune sfântă în cuvinte puține, Părintele Paisie spunea esențialul în sfaturi părintești. Bunătatea sa nu era sentimentalistă, iar mânia sa nu era pătimașă. Ascet și rugător, Părintele Paisie avea o severitate fără crispare și o smerenie fără naivitate: era un om matur duhovnicește și curat cu inima.

Însă darul său cel mai mare era acela de a liniști sau pacifica sufletele celor ce se mărturiseau la el sau cereau binecuvântarea lui. Pacea pe care o transmitea în jurul său venea din iubirea sa profundă și smerită față de Dumnezeu și față de semenii. Din familiaritatea sa sfântă cu Dumnezeu, Atotmilostivul și Iubitorul de oameni, se nășteau rugăciunile și binecuvântările sale familiare, părintești și gingașe față de pelerinul

* Cuvânt înainte la cartea, *Părintele Paisie Duhovnicul*, de Arhim. Ioanichie Bălan, Editura TRINITAS, Iași, 1993.

credincios: „Binecuvântează, Doamne, căsuța lui, măsuța lui... dă-i, Doamne, un colțișor de rai”. Pronunța aceeași binecuvântare pentru oamenii de rând și pentru patriarh sau mitropolit. Păcatul risipește și tulbură iar Sfântul Duh adună și pacifică, liniștește.

Purtător de Sfântul Duh, prin credință smerită și rugăciune neîncetată, Părintele Paisie duhovnicul aduna mintea în jurul inimii și inima oamenilor lângă Dumnezeu, într-o vreme în care ideologia comunistă atee încerca să rățăcească minți, să usuce inimi și să depărteze pe oameni de Dumnezeu.

Deși slab și firav la înfățișare, Părintele Paisie a fost în ultimii ani ai dictaturii comuniste în România un adevărat uriaș al spiritului românesc care, în liniște, fortifica Biserica lui Hristos din inimile credincioșilor, în timp ce în zgomotul capitalei se demolau biserici de zid. Dumnezeu singur știe cât de mult prețuiește un duhovnic dătător de pace și sănătate a sufletului atunci când societatea umană se organizează în sistem infernal! Sfințenia Părintelui Paisie Duhovnicul nu se impunea spectaculos, ci irezistibil de pașnic, pentru că sfințenia îl umanizează pe om, contrar patimilor egoiste care înstrăinează umanul din om.

Cartea „Părintele Paisie Duhovnicul”, publicată de Preacuviosul Părinte Arhimandrit Ioanichie Bălan de la Mănăstirea Sihăstria, ne cheamă să înțelegem deodată cât de minunat lucrează Dumnezeu în mijlocul unui popor smerit și credincios și cât de mare este nevoia de a avea duhovnici adevărați care să ne lumineze calea drepte credințe.

Părintele Paisie Olaru, icoana unei prezențe*

† Laurențiu, Mitropolitul Ardealului

Niciodată despre omul duhovnicesc nu poți vorbi sau scrie la timpul trecut. Inima lui, ca inima lui Dumnezeu, având mai multe intrări decât ieșiri, nădăjduiești că te-a cuprins și pe tine, purtându-te dinaintea Mântuitorului Iisus Hristos, în taina Treimii. Într-un timp al prezentului continuu...

Așa este dinaintea mea Părintele Paisie de la Sihla, Duhovnicul. Intrasem la el cu gândul de a lua binecuvântare. Întins în patul unei suferințe care deja-i devenise cunună, senin ca un cer de primăvară peste culmea de lumină a Sihăstriei, zâmbitor și gureș ca un stol de rândunele – prietenele sihăstririi sale –, Părintele purta epitrahilul ca pe o ultimă mângâiere a cerului pe pieptul cuprins de atâta credință și iubire. Și binecuvânta. Și rostea, cu glas rupt din Pateric, cuvinte de mângâiere și binecuvântare, cu glas bucuros că poate face bucurie oamenilor. După spusa Avvei, și în el „dragostea duhovnicească biruia durerea”. Mai mult chiar, durerea se convertea în disponibilitate, în darul ascultării durerii celui alt. Toată țesătura blagosloveniilor sale culminau – lucru pe care l-am regăsit ulterior în mărturia multora din cei care l-au cunoscut – cu aceste cuvinte: „Trece viața, vrei-nu vrei, și mâine-poimâine să ne întâlnim, cu toții, acolo sus, în rai”. Dulceața grăirii despre rai n-am mai aflat-o niciunde mai apoi. Când îl întrebai de ce-o face, de ce încurajează astfel poporul, cu glas tremurat de lacrima dragostei de oameni răspundea că descrie Raiul în nădejdea aprinderii

* Cuvânt de evocare la împlinirea a cincisprezece ani de la trecerea în Veșnicie.

dorinței celei bune după el, căci iadul mare parte din oameni știe că-l trăiesc, deznădăjduitor, încă de pe pământ. Și astfel din chilia Preacuvioșiei Sale izvorau, deplin, razele unei nădejdi sănătoase, bazate pe viața în Hristos, așa cum el însuși o primise de la Bătrâni și o răsfrângea mai apoi mulțimii. Căreia-i vestea, mereu și mereu: „Dumnezeu pe cine iubeste, îl ține aproape de El, ca nu cumva libertatea să-i schimbe mintea și înșelăciunea lumii să-i câștige sufletul”. Și, Doamne, câtă dreptate mai avea...

Călugăr din neamul ales al acelora care, urmând lui Hristos, s-au împlinit în asemănarea cu El, Părintele Paisie a marcat nu puține suflete și nu doar din binecuvântata Moldovă. Dacă astăzi unitatea de duh cu Biserica a credincioșilor noștri este atât de bogată în roadă, se datorează aceasta și unor astfel de pilduitoare icoane de dragoste și smerenie creștină.

Gândind la Părintele așadar, la împlinirea a cincisprezece ani de plecarea spre veșnicie – oare când s-au și făcut atâția? –, mi-am reamintit modul în care celălalt Avvă de preț, Părintele Cleopa, concluziona asupra disponibilității găzduitoare în Duh a Părintelui Paisie: „Apoi el așa se stinge, în mijlocul poporului; da' multă lume o să plângă după el. O fost tare răbdător și tare bun..., da! Sub epitrahilul său și-or fi aflat mângâierea și liniștea mii și mii de suflete în viața lui”.

Sfinți binevestind despre sfinți! Cum ar putea intra altfel în nădăjduitul rai decât împreună? Care Tată și-ar putea refuza astfel de fii?

Părintele Paisie, pustnicul¹

† Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului

A trecut la Domnul Părintele Paisie (Olaru) la Mănăstirea Sihăstria din munții Neamțului, în vârstă de peste nouăzeci de ani. Când l-am cunoscut, exact acum patruzeci de ani, la Mănăstirea Slatina din părțile Sucevei, bucovinenii pelerini la mănăstirea zidită de Alexandru Lăpușeanu, îi ziceau „Părintele Pustnicu”, așa cum, cu aproape cinci sute de ani înainte, mai botezaseră pe un monah, „Daniil Sihastrul”, duhovnicul lui Ștefan cel Mare.

Părintele Paisie era pustnic într-o obște de aproape o sută de călugări și frați. O taină a Ortodoxiei, a monahismului ortodox, în care poți fi singur în mijlocul unei mari mulțimi, și poți fi ca în mijlocul unei mari mulțimi, în cea mai desăvârșită singurătate, dacă gândurile te poartă prin lume, în loc să te adune în meditație și rugăciune.

Părintele Paisie era un om al chemării minții în inimă, și a inimii în minte, al retragerii în sine, în acel sine în care, prin rugăciune neîncetată, poate fi adus să sălășluiască Dumnezeu. Era un isihast desăvârșit. Era duhovnicul întregii obști de la Mănăstirea Slatina. Și al starețului Cleopa, de a cărui prețuire și iubire s-a bucurat până în ultima clipă a vieții. Când s-au mutat amândoi de la Mănăstirea Slatina, în părțile Neamțului, Părintele Paisie mai întâi la Schitul Sihla, apoi amândoi la Mănăstirea Sihăstria, Părintele Cleopa tot pe Părintele Paisie l-a avut duhovnic.

¹ Antonie Plămădeală, „Cuvinte Duhovnicești”, Sibiu – 2000.

Părintele Paisie chema și biruia prin bunătate, prin certitudinea pe care o insufla tuturor că îi întâlnește cu Dumnezeu Cel bun și iubitor. Așa le înmuia inimile oamenilor și îi întorcea la Dumnezeu.

În ultimii ani parcă rămăsese din el numai sufletul. Se împuținase la trup, stătea pe marginea patului cu epitrahilul pe piept și cu o cruce de lemn în mână, și penitenții treceau prin fața lui cu răbdare, unii așteptându-și rândul zile și nopți întregi. Credincioși de pe tot cuprinsul țării, călugări, maici, stareți, starețe, episcopi și mitropoliți. Dar răbdarea cea mai mare o avea el.

Ca să-l mai cruțe de vizitatori, călugării din Sihăstria mai spuneau că nu prea aude, că nu prea vede. Dar lumea nu lua aminte. Iar el îi primea pe toți, și pentru toți avea cuvânt de mângâiere. Când se odihnea și simțea că i s-a deschis ușa, spunea celui venit: „Dă-mi de aici din dreapta epitrahilul. Și vezi că în stânga, prinsă într-un cui, de paretar (un covoraș pe perete, în dreptul patului de scândură), e o cruce. Dă-mi-o în mână”. Și se ridica, și începea ceea ce am putea numi, cu un cuvânt poate nepotrivit, terapeutică vindecării. Spovedania. Apoi sfatul. Sfatul pe larg. Fără grabă. Dezghiocarea faptelor, aruncarea cojilor rele, scoaterea miezului bun, spălarea, pieptănarea, reînfrumusețarea sufletului. Asta făcea. Și apoi dezlegarea. Cea din Molitfelnic, spusă, bineînțeles, pe de rost. Dar nu făcea numai atât. Ceea ce urma cred că era darul lui deosebit. Urma o îndelungă rugăciune rostită cursiv, cu ton de infinită bunătate, și credință, și speranță.

Am mai cunoscut duhovnici mari, buni psihologi, excelenți terapeuți, oameni duhovnicești, buni și ei, excepțional de buni și nu neapărat oameni ai cărții de ritual, ci doctori de suflete, și voi scrie, poate, vreodată, și despre dânșii, pentru că au fost mari și au îndrumat pe calea mântuirii largi teritorii geografice de credincioși, precum Cineva pe cei din Țara Făgărașului și din toată Transilvania, și de dincolo de munți. Dar fiecare duhovnic își are duhul și cuvântul și inima lui. Astăzi, când Părintele

Un om de mare și autentică modestie*

† Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului

Părintele Paisie de la Schitul Sihla e un fel de Serafim de Sarov al spiritualității românești. L-am mai amintit: acelaia căruia credincioșii îi spun „Părintele Pustnic”. Nu e pustnic în înțelesul eremiților singuratici de odinioară. Trăiește în obște. Puțin mai izolat, dar nu în afara obștii. Denumirea de „Pustnicul” se referă mai degrabă la calitățile lui interioare. Mănăstirea în care trăiește e, într-adevăr, mai izolată, la cincisprezece-douăzeci de kilometri de cel mai apropiat sat, dar e în calea turiștilor. Are o chilie sub o stâncă, și lângă chilie o bisericuță de lemn, făcută dintr-un brad, dar ambele sunt doar la câteva zeci de metri de Schitul Sihla, de chiliile și biserica lui.

Nu s-ar putea spune cu precizie care e darul specific al Părintelui Pustnic Paisie. Nu face minuni. Nu predică. Nu l-a auzit nimeni predicând vreodată în biserică. Nu e nici cântăreț și nici prea dotat slujitor. Are vocea slabă, deși clară și plăcută. E mai degrabă bolnav decât sănătos și arăta de optzeci de ani de pe când avea doar șazeci. Acum are optzeci de ani și arată ca la șazeci! Nu e teolog, nici diplomat sau licențiat în teologie sau alte discipline. Cred că a terminat abia clasele elementare.

Cu toate acestea, are ceva ce atrage. Are har. Are în primul rând harul de a atrage, harul de a inspira încredere și harul de a găsi întotdeauna cele mai potrivite răspunsuri la cele mai dificile probleme și întrebări. Are căldură și dragoste de oameni. Deschide ușa oricui. Și dacă cineva îi aduce un dar, următorul

* Mitropolit Antonie Plămădeală, *Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă*, Sibiu, 1995.

va pleca cu acel dar ca din partea lui. E foarte duhovnicesc, pentru că e foarte uman. Tot timpul oftează după liniște, singurătate și pustie, dar nu l-a auzit nimeni plângându-se din pricina zgomotului pe care îl aduc cu ei numeroșii vizitatori. Datoria vieții lui e să fie „om pentru alții”, și aceasta cu mult înainte de a fi apărut termenul pe piața *best-seller*-ului occidental, lansat de episcopul J. A. T. Robinson.

Părintele Paisie este în permanență rănit de durerile, de suferințele, de bolile oamenilor, de prea multele lor păcate, dar e senin, e plin de bunăvoință, îngăduitor, compătimitor și iertător. Cei care trec prin chilia lui, ies cu hotărârea de a-și schimba viața, își recâștigă credința și încrederea, își recentrează viața pe Dumnezeu și pe credința cea bună. Minunea e că toate acestea se fac prin Părintele Paisie. Nu știe nimeni cât este el de conștient de aceste minuni. Poate că nu, poate că da, în măsura în care inspiră încrederea de care au nevoie oamenii care și-au pierdut-o. El le-o redă cu credința lui, în primul rând că încrederea se poate recâștiga. Dar, pentru dânsul, toate acestea sunt de ordinul firescului, lucruri normale și naturale. Te ia de aici și te mută dincolo. Îți arată un drum. Vei merge pe el de acum încolo, îți spune. Și mergi!

El are, totuși, un dar deosebit care ar putea fi o parte a secretului său duhovnicesc - deși cuvântul „secret” nu e în acest caz cel mai potrivit, ba chiar dimpotrivă. Cei care pleacă de la el, pleacă cu convingerea fermă că li s-au iertat păcatele. Și aceasta se întâmplă așa, pentru că el este ferm convins că, mijlocind iertarea pentru dâșii, și-a asumat răspunderea în locul lor. Într-un fel, el l-a rămas dator lui Dumnezeu în locul lor. Un călugăr a spus odată: „Părintele Paisie poartă păcatele tuturor oamenilor.” Așa se și explică de ce el e într-o permanentă stare de pocăință. Și mulți preoți din mănăstirea în care se află el, și din alte locuri, care l-au cunoscut, au ajuns să simtă aceeași responsabilitate. Mulți dintre aceștia se tem să mai spovedească, socotindu-se neînstare să poarte păcatele altora și să le răscumpere prin viața lor.

Toate vizitele care i se fac Părintelui Paisie sunt pentru mărturisire. Binențeles că el vorbește cu oricine, prietenește,

Un isihast în secolul XX*

† Serafim, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române
a Germaniei, Europei Centrale și de Nord

Părintele Paisie de la Sihla († 1990) încheie, într-un fel, șirul marilor pustnici și duhovnici de tradiție paisiană, instaurată la noi de Sfântul Paisie Velicikovschi de la Mănăstirea Neamț († 1794). Sfântul Paisie, pe urmele Sfântului Vasile de la Poiana Mărului († 1767), a reușit să înnoiască monahismul ortodox prin redescoperirea marii tradiții isihaste descrise de *Filocalie* și introducerea ei în viața de obște. În marile obști paisiene de la Dragomirna, Secu și Neamț, călugării trăiau după regulile vieții de obște, însă în spirit isihast, urmărind în toate zidirea lăuntrică prin purificarea de patimi și rugăciunea inimii. De fapt, acesta este spiritul monahismului dintotdeauna. Numai că istoria a cunoscut, din păcate, și epoci de cădere de la idealul monahal.

Desigur, ispita risipirii monahului în cele exterioare este permanentă. Atunci când rugăciunea obștească, adică cele șapte Laude și Sfânta Liturghie, ca și rugăciunea personală făcută la chilie sunt reduse doar la un ritual exterior, arid și împovăraător, care nu produce nici o schimbare lăuntrică, este vorba, cu siguranță, de o decădere de la idealul monahal și creștin, în general. Pentru că Tradiția ortodoxă nu cunoaște distincția făcută în Apus între spiritualitatea diferitelor ordine monahale și spiritualitatea mirenilor. Există un singur ideal: desăvârșirea, sfințenia, iar măsura rugăciunii este aceeași pentru toți: „Rugați-vă neîncetat!” (I Tesaloniceni 4, 17).

*Nürnberg, 6 decembrie 2005, Sfântul Ierarh Nicolae.

Mănăstirea Slatina, Schitul Sihla, Mănăstirea Sihăstria, credincioșii au văzut în el un ascet de talia marilor pustnici. De aceea l-au numit mereu „Părintele Paisie Pustnicul”. Și nu s-au înșelat, pentru că Părintele Paisie a fost cu adevărat, prin felul său de viață, un pustnic în diferitele obști monahale în care a trăit. Însuși chipul său ascetic îl recomanda lumii ca pe un mare nevoitor, așa cum numai pustnicii trăiesc. Pe fața Părintelui se putea citi ușor durerea pe care el o purta în suflet pentru păcatele oamenilor. Și fiindcă era și preot, se simțea cu atât mai mult chemat să mijlocească neîncetat înaintea lui Dumnezeu pentru iertarea păcatelor și ușurarea durerilor credincioșilor care veneau în număr tot mai mare să-l întâlnească. De aceea, rar putea fi surprins în chilie fără epitrahil pe grumaz, asemenea unui soldat care este permanent la datorie. Numai Dumnezeu știe nevoița ascunsă și lacrimile Părintele Paisie pentru oameni. Cu siguranță Părintele a ajuns la acea unitate ontologică a omului launtric, la nivelul inimii, de care am vorbit mai sus. Altfel nu se poate explica iubirea lui pentru oameni, disponibilitatea sa permanentă de a-i primi la sine, de a se ruga pentru ei, de a-i mângâia și întări duhovnicește. Și fiindcă se făcea una cu cei care veneau la dânsul să se spovedească sau să-și spună necazurile, nimeni nu pleca de la el așa cum a venit, ci fiecare se simțea ușurat, mângâiat și încurajat în purtarea crucii proprii.

La Părintele Paisie totul era natural, nimic prefăcut. Simplitatea lui, înțelegerea față de neputința omenească, blândețea și vorba lui blajină, specific moldovenească, atrăgeau mulțimi de credincioși, ca și predica plină de har a Părintelui Cleopa. De fapt, cei doi mari duhovnici ai Sihăstriei se completeau în chip minunat: Părintele Cleopa era neîntrecut în arta cuvântului, iar Părintele Paisie neîntrecut în arta duhovniciei. De aceea, o vizită la Sihăstria rămânea parcă neîmplinită dacă nu-l ascultai pe Părintele Cleopa și nu te mărturiseai sau nu primeai binecuvântare, cum numai el știa s-o facă, de la Părintele Paisie.

Nu cred că Părintele Paisie a predicat vreodată în biserică. Predica lui era rugăciunea și cuvintele simple, dar cu atât mai

Sfânta neliniște

† Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului

Cu ani în urmă eram retras, ca pensionar, în Mănăstirea Varatic, când a venit la mine Părintele Ioanichie Bălan și m-a luat la o hoinăreală duhovnicească prin munții Neamțului.

– Haideți să urcăm la Sihla, mi-a zis, să-l cunoașteți pe Părintele Paisie.

Așa l-am cunoscut, în chilia sa, așezat pe un scaun, cu epitrahilul pogorât de pe umeri pe sub barbă și odihnit pe genunchi, cu fața senină și glasul domol. Părintele Ioanichie i-a spus cine sunt, eu știam cine este el, așa încât am avut o voroavă scurtă, la capătul căreia m-a învrednicit cu o rugăciune și o binecuvântare.

A trecut o vreme și încă una, și am auzit că Părintele Paisie era bolnav și că fusese strămutat la Sihăstria, ceva mai aproape de îngrijiri medicale.

Și încă o vreme, și mi s-a spus că Părintele Paisie, tot acolo, e pe moarte.

M-am dus anume să-l văd. Era întins pe pat, cu grumazul rezemat pe un căpătâi de bumbac, dar cu chipul tot senin și luminos. O fașă legată de grindă îi ținea piciorul bolnav ușor ridicat deasupra cearceafului. Știam că nu trebuie să-l obolesc. M-am așezat pe marginea patului, i-am luat mâna într-a mea, ne-am spus câteva cuvinte și i-am pus o singură întrebare:

– Părinte Paisie, cu ce sentiment sunteți gata să plecați la Dumnezeu?

– *Nu am decât o singură neliniște, aceea că în viața și răspunderea mea de duhovnic poate că am legat pe cine nu trebuia să leg și am dezlegat pe cine nu trebuia să dezleg.*

De atunci, de câte ori vreau să le arăt ascultătorilor mei că isihia sfântului este liniștea de a se ști neliniștit, îl citez întotdeauna pe Părintele Paisie Olaru.

Mărturisire

† Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei

Uneori, ți-e tare dor...

Rând pe rând, dispar dintre noi ființe deosebite, cu care te-ai obișnuit și care dădeau un sens harababurii dimprejur. Câtă vreme trăiau nici nu realizai ce rol imens aveau. Abia după ce pleacă simți că ești tot mai singur și că-i tot mai pustiu, deși te înconjoară mii de oameni. Un asemenea om era Părintele Paisie Olaru.

În vremuri incerte, când călătoream pe un drum ce nu-mi era propriu, dar îl căutam cu încăpățănare pe cel autentic, m-am sprijinit și de Părintele Paisie ca de un stâlp puternic.

Lucram ca inginer și, trăind cu nostalgia preoției în suflet, în câteva toamne, când frunza ruginită din Munții Neamțului te predispunea la meditație, am ajuns la chilia încântător de simplă a Părintelui Paisie de la Sihla.

Nu se poate relata prin cuvinte liniștea sufletească cu care ieșai de sub epitrafilul Părintelui. Îmi amintesc și acum că, aievea, simțeau harul lui Dumnezeu cum te pătrunde. Nu mă îndoiesc că era un harismatic.

Dialogul eu el era simplu și profund. Exemplele alese erau din viața de zi cu zi a credincioșilor. Își aducea aminte cu sfințenie de părinții lui, de satul natal, de oamenii care trăiau cu frica lui Dumnezeu.

Avea o smerenie autentică. Nu era nimic artificial în ea. Nu se smerea convențional. Te întreba atât de firesc: „Ai fost la Părintele Cleopa?” Și-i răspundeam: „Nu încă, urmează”. Părintele completa: „Apoi, eu ți-am dat numai un ceai. Hrană de-adevăratelea o să-ți dea el”.

Acum, când mă uit în jur și simt că-i greu, am nostalgia anilor '70 și mi-e tare, tare dor de Părintele...

Părintele Paisie, o făclie în negura vremurilor mult încercate

† Eftimie, Episcopul Romanului

În multe mele ne cazuri din perioada comunistă, mergeam către cele două „lumini” din pădurea Sihăstriei, pentru a-mi ușura sufletul de povara grijilor și ne cazurilor ce veneau asupra mea într-un chip năvalnic. Încercam neputincios să găsec soluții providențiale atunci când turma încredințată mie spre păstorie era amenințată de lupii acelor vremuri întunecate.

Astfel, Dumnezeu mi-a dat, prin cei doi mari duhovnici ai Sihăstriei, Părintele Paisie Olaru și Părintele Cleopa Ilie, răspunsurile de care aveam nevoie în momentele de cumpănă. În această perioadă atât de grea, Dumnezeu nu Și-a întors fața Sa de la noi, ci a purtat grijă de Trupul Său, Biserica, prin cei doi mari duhovnici amintiți, numiți în dese rânduri și „sfînți printre oameni”. Fiecare, în felul său, împlinea planul lui Dumnezeu de a păstra credința ortodoxă, într-o vreme în care stăpânitorii lumesti se declaraseră atei.

Părintele Cleopa a mărturisit prezența lui Dumnezeu mai ales prin cuvântul predicat, iar Părintele Paisie, în chip tainic și smerit, prin sfaturile pline de duh în scaunul spovedaniei. Din totdeauna am fost convins că ascultarea de un duhovnic încercat aduce mari foloase duhovnicești. Acesta a fost și motivul pentru care mi-am îndreptat pașii și spre chilia Părintelui Paisie.

Trebuie să mărturisesc faptul că simpla lui prezență aducea pace, bucurie duhovnicească și liniște sufletească. Privirea lui te mângâia și te îndemna la rugăciune, iar cuvintele lui parcă izvorau din gura unui profet.

Părintele Paisie avea răspuns la orice nedumerire duhovnicească, iar sfaturile sale au ajutat la mântuirea multor suflete